

Ο ρόλος των Μ.Μ.Ε. στη διαμόρφωση της διεθνούς κοινής γνώμης

του Γιάννη Διακογιάννη,
Δημοσιογράφου

Λίγο βαρύ μου πέφτει το θέμα αυτό, γιατί, πρώτα από όλα, έχοντας ζήσει κάπου 20 μέρες στην Γιουγκοσλαβία, από το Πάσχα και μετά, δεν μπορώ παρά να έχω επηρεαστεί απ' αυτά που έζησα, είδα, και θά'θελα να πω. Πρώτα απ' όλα, ντρεπόμουν, όταν καθόμουν στο Ξενοδοχείο Μόσκιβα τα βράδια, στη 1 ή στις 2 μετά τα μεσάνυχτα, μαζί με τους άλλους συναδέλφους, και άρχιζαν οι βομβαρδισμοί. Παρακολουθούσαμε σαν να βλέπαμε τηλεόραση, για να μεταδώσουμε τα νέα στην Αθήνα. Ντρεπόμαστε όλοι σαν άνθρωποι, γιατί δεν μπορούσαμε να σταματήσουμε αυτό το κακό. Επειδή όμως δεν θέλω να παρασυρθώ από αυτά που είδα και έζησα, θα σας πω ότι, όταν η Κα Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου με πήρε στο τηλέφωνο και μου ζήτησε να είμαι ομιλητής, ύστερα από συνεννόηση που είχε με την Κα Τσόκα, προσπάθησα να κρατήσω ορισμένες σημειώσεις, και αυτές θα σας διαβάσω. Αν θέλετε μετά, ρωτήστε με. Τις σημειώσεις κράτησα ακριβώς για να μην παρασυρθώ από το χρονικό που ζήσαμε και ζουν ακόμα πολλοί συνάδελφοι στην Γιουγκοσλαβία.

Καθώς κορυφωνόταν ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος, ο Βρετανός πρωθυπουργός David Lloyd George είπε μια μέρα στο Διευθυντή της "Manchester Guardian": "Αν ο κόσμος γνώριζε την αλήθεια, ο πόλεμος θα σταματούσε αύριο. Δεν την γνωρίζει όμως και δεν μπορεί να την γνωρίσει". Πέρασαν κάπου 55 χρόνια και ο Robert Seideshy, βουλευτής και επιφανές στέλεχος του βρετανικού Συντηρητικού Κόμματος, δήλωσε προ ημερών: "Νιώθω ασφυξία από τη μονομερή και αποκλειστική φιλονατοϊκή πληροφόρηση που τα βρετανικά Μ.Μ.Ε. μάς δίνουν" Μιλάμε και βλέπουμε τα караβάνια με τους πρόσφυγες, αλλά φαίνεται ότι έχουμε ξεχάσει ή έχουν ξεχάσει ή θέλουν να μας κάνουν να ξεχάσουμε τα караβάνια των προσφύγων στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '90, στη Γιουγκοσλαβία. Και για να μη με θεωρήσετε υπερβολικό, θα σας διαβάσω τί έλεγε ο Κλίντον, όπως ακριβώς το καταγράφει ο Holbrook στο βιβλίο του "Σταματήστε τον Πόλεμο". Είναι οι δηλώσεις που κάνει ο Κλίντον το Νοέμβριο του 1995 από το Λευκό Οίκο, με τη συμφωνία Dayton.

"Μετά απο περίπου 4 χρόνια" – θυμάστε το '91 που υπογράψαμε και εμείς την διάλυση της Γιουγκοσλαβίας – "μετά από 4 χρόνια, 250.000 νεκρούς, 2 εκατομμύρια πρόσφυγες και θηριωδίες οι οποίες προκάλεσαν φρίκη σε ολόκληρο τον κόσμο, ο λαός της Βοσνίας έχει τελικά την ευκαιρία να ξεφύγει από τον όλεθρο του πολέμου και να χαρεί την υπόθεση της ειρήνης". Λέει και άλλα ο Κλίντον, αλλά ας πάμε στην περιγραφή που κάνει ο ίδιος ο Holbrook, ο οποίος συμμετείχε σ' όλες εκείνες τις διαπραγματεύσεις, και ο οποίος βλέπετε ότι παίζει σημαντι-

κό ρόλο και σήμερα: "Ενημερώσαμε την ομάδα επαφής και κατόπιν οδηγήσαμε τους τρεις προέδρους στη σουίτα του Christopher, στο κέντρο, για φαγητό και συζήτηση γύρω από τις εναπομένουσες λεπτομέρειες. Προκειμένου να ενισχύσουμε την υπόθεσή μας στο Κογκρέσο, συντάξαμε το προσχέδιο μιας επιστολής προς τον Πρόεδρο Κλίντον, την οποία επέμενα να υπογράψουν και οι τρεις Πρόεδροι, και η οποία ανέφερε ότι ο καθένας τους, προσωπικά, εγγυάτο την ασφάλεια των 4 στρατευμάτων του NATO και της λεγόμενης ειρηνευτικής δύναμης. Κατόπιν προσυεννόησης, ο Πρόεδρος Κλίντον τηλεφώνησε στη σουίτα του Christopher, την ώρα του γεύματος. Οι τρεις άνδρες συγκεντρώθηκαν γύρω από το ακουστικό, πλησιάζοντας όλο και πιο κοντά ο ένας τον άλλον, καθώς προσπαθούσαν να ακούσουν τον Πρόεδρο Κλίντον, ο οποίος τους έδινε τα συγχαρητήριά του. Ο Christopher και εγώ (συνεχίζει ο Holbrook) ανταλλάξαμε βλέμματα μισοδιασκεδάζοντας, μισοέκπληκτοι, μπροστά στο θέαμα του Ιζεμπέκοβιτς, του Τούτμαν και του Μιλόσεβιτς, με τα κεφάλια τους να αγγίζουν σχεδόν μεταξύ τους". Πέρυσι, το 1998, ο Holbrook είχε δηλώσει για τον Μιλόσεβιτς: "Ο πρόεδρος Μιλόσεβιτς είναι ένας άνθρωπος με τον οποίο μπορούμε να συνομιλήσουμε, ένας άνθρωπος που γνωρίζει την πραγματικότητα της ζωής στην πρώην Γιουγκοσλαβία". Πέρυσι δεν ήταν ο χασάπης Μιλόσεβιτς! Οι τρεις προηγούμενοι ομιλητές ανέλυσαν και εξήγησαν πολύ καλά το γιατί δεν ήταν τότε και είναι τώρα.

Εδώ θα σταθώ για λίγο στα Μ.Μ.Ε. Σήμερα λοιπόν, στην εφημερίδα που εργάζομαι, στα "NEA", δημοσιεύθηκε η περίφημη αυτή επιστολή των Γάλλων διανοουμένων, οι οποίοι θέτουν μια σειρά από ερωτήματα και διαμαρτύρονται για τον πόλεμο. Και διαβάζω: "Το Γαλλικό Πρακτορείο Ειδήσεων έκρινε σκόπιμο να μεταδώσει μεν το κείμενο, αλλά να κόψει την τελευταία παράγραφο του καθώς και τα ονόματα των πρεσβευτών και των στρατηγών. Το κείμενο υπογράφουν ο Γαβράς, η Αρβελέρ, ο Κλωντ Σεϊσόν και άλλες προσωπικότητες". Η "Libération" δεν δημοσίευσε καθολου την επιστολή και η "Le Monde" έκρινε ότι δεν είναι σκόπιμο να τη δημοσιεύσει προς το παρόν. Φαίνεται ότι τα γαλλικά μέσα ενημέρωσης θεωρούν πως πρέπει να πνίγονται οι φωνές εκείνες που εκφράζουν για τον πόλεμο απόψεις διαφορετικές από τις κυρίαρχες φιλονατοϊκές και αντισερβικές, που προωθεί η επίσημη Γαλλία.

Θα θυμόσαστε όλοι από τον πόλεμο του Περσικού Κόλπου εκείνο το πουλί που έβγαине μέσα από τα πετρέλαια και που μας το παρουσίασαν ότι ήταν από εκείνο το χώρο, αλλά που δεν ήταν από εκεί, όπως αποδείχθηκε, γιατί το CNN είχε κάνει το γνωστό κόλπο. Και το ίδιο

έγινε και σε άλλες περιπτώσεις. Θα σας πω μια χαρακτηριστική περίπτωση, ανάλογη της γιουγκοσλαβικής. Στις 27 Απριλίου, ο Γερμανός Υπουργός Άμυνας Ρούντολφ Σάρπικ έκανε λόγο για σφαγή αμάχων και έδειξε σχετικές φωτογραφίες. Η μαρτυρία αυτή έκανε το γύρο του κόσμου, ως ένα ακόμα τεκμήριο της σερβικής θηριωδίας στο Κοσσυφοπέδιο. Όμως, οι 24 σκοτωμένοι ήταν αντάρτες του UCK, ορισμένοι μάλιστα φορούσαν και τη στολή, οι οποίοι είχαν σκοτωθεί κατά τη διάρκεια συγκρούσεων με τις ειδικές αντιτρομοκρατικές δυνάμεις της Γιουγκοσλαβικής Αστυνομίας, πολύ πριν αρχίσουν οι Νατοϊκοί βομβαρδισμοί, δηλαδή σκοτώθηκαν στις 29 Ιανουαρίου του 1999. Ο Ιταλός δημοσιογράφος Πάολο Βιτόρι, ο οποίος έτυχε να είναι εκεί τότε με τους παρατηρητές του ΟΑΣΕ, δήλωσε: “Οι ίδιες φωτογραφίες που έδειξε ο Σάρπικ τραβήχτηκαν από παρατηρητές του ΟΑΣΕ. Έμεινα κατάπληκτος, όταν είδα να φιλοξενοούνται ευρύτατα οι υποτιθέμενες αποκαλύψεις του Σάρπικ στον ιταλικό τύπο και να αναδημοσιεύονται ξανά οι ίδιες φωτογραφίες, που είχαν ήδη δημοσιεύσει τον Ιανουάριο οι ιταλικές εφημερίδες”.

Έχετε ακούσει πολλά που αναφέρονται στο ποιους δημοσιογράφους, ποια μέσα αφήνουν εκεί στη Γιουγκοσλαβία ελεύθερα οι γιουγκοσλαβικές αρχές και ποια δεν αφήνουν. Ο Ρότα Φισκ είναι ανταποκριτής της βρετανικής εφημερίδας “Independent”, για 23 ολόκληρα χρόνια, στη Μέση Ανατολή. Τον έστειλε η εφημερίδα του στο Βελιγράδι. Σας διαβάζω μια δήλωσή του: “Αν η Βρετανία βομβαρδιζόταν από τη γιουγκοσλαβική αεροπορία, οι Σέρβοι δημοσιογράφοι δεν θα είχαν καταφέρει να πάνε πέρα από το Heathrow, πόσο μάλλον να πάρουν δημοσιογραφική ταυτότητα και να περιπλανηθούν στο Λονδίνο. Στον πόλεμο του Κόλπου (λέει ο ίδιος δημοσιογράφος) εξαιρούνταν ολόκληρες παράγραφοι. Προτίμησα τότε ν’ απομακρυνθώ με το στρατό του Κουβέιτ κινδυνεύοντας, παρά να λογοκριθώ. Πέρυσι, συνεχίζει, ο αγγλικός τύπος ήταν κατά των Κοσσοβάρων, φέτος είναι υπέρ και ζητάει να πολεμήσουν”.

Να μη σας υπενθυμίσω τώρα τη γνωστή περίπτωση του δημοσιογράφου, του Σίμπσον, που βγήκε η Κυβέρνηση της Βρετανίας και τον κατήργησε, αλλά μετά το Β.Β.Κ. τον στήριξε. Θα έλεγα ότι, όπως και στο Βιετνάμ, έτσι και σήμερα πολλά δυτικά μέσα ενημέρωσης παίζουν βασικό ρόλο στη διασπορά της σύγχυσης. Το Hollywood του τότε παρουσιάζει τους εισβολείς ως αγίους και τους Βιετναμέζους ως μισάνθρωπους. Σήμερα μη άνθρωποι είναι οι Σέρβοι. Δεν έχουν πολιτισμό, δεν έχουν κοινωνία, δεν έχουν ποίηση, μουσική, ιστορία. Για πολλά δυτικά Μ.Μ.Ε. οι αγριότητες των Ναζί σε βάρος των Σέρβων ξεχάστηκαν. Οι λεγόμενες ειδήσεις για τις δήθεν φιλελεύθερες επιχειρήσεις στα Βαλκάνια προέρχονται από την καθημερινή ενημέρωση των στρατιωτικών εκπροσώπων του ΝΑΤΟ, στις Βρυξέλλες. Έχετε δει τον εκπρόσωπο και του ΝΑΤΟ και τον άλλον, με το παπιγιόν, από την Washington. Θυμίζω τις περίφημες εκείνες ανακοινώ-

σεις, στις 5 το απόγευμα κάθε μέρα, κατά τη διάρκεια του πολέμου στο Βιετνάμ, όταν κανείς δημοσιογράφος δεν πίστευε λέξη, και παρά ταύτα όλοι επαναλάμβαναν αυτά που άκουγαν.

Δεν ξέρω αν γνωρίζετε, αλλά σας θυμίζω ότι είναι διαφορετική η εικόνα του CNN στην Ευρώπη και διαφορετική στις Η.Π.Α.. Δηλαδή μπορεί εσείς να βλέπετε εδώ κάποια γεγονότα στη Γιουγκοσλαβία, όμως αυτά σπανίως πάνε στις Η.Π.Α. Ο αμερικανικός λαός είναι πολύ λιγότερο ενημερωμένος από το μεγάλο αυτό κανάλι, το παγκόσμιο κανάλι, το CNN, από ό,τι είναι ενημερωμένοι, έστω και στην έκταση που ενημερώνονται, οι λαοί της Δυτικής Ευρώπης. Βασικά τί έγινε με το παιγνίδι του CNN; Οι Αμερικάνοι ήθελαν να πετύχουν ό,τι πέτυχαν στη Βαγδάτη, δηλαδή ήθελαν έναν ηλεκτρονικό πόλεμο – να κάθεται στον καναπέ, να βλέπεις τηλεόραση και να παρακολουθείς από εκεί τον πόλεμο. Αυτό λοιπόν το χατήρι δεν τους το έκαναν οι γιουγκοσλαβικές αρχές. Παρ’ όλα αυτά, πρέπει να σας πω ότι το CNN διατηρούσε στο Βελιγράδι έναν όροφο ολόκληρο στο ξενοδοχείο Χάριετ και η κρατική τηλεόραση είχε παραχωρήσει, μόνο στο CNN, και ιδιαίτερο γραφείο. Ενώ υπήρχαν τηλεοράσεις απ’ όλο τον κόσμο, μόνο το CNN είχε αυτή την προνομιακή μεταχείριση. Όταν πήγα στη γιουγκοσλαβική πρωτεύουσα, ήταν Μεγάλη Εβδομάδα. Πήγα για να κάνω Πάσχα, όπως είχα κάνει Πρωτοχρονιά στη Βαγδάτη. Όταν λοιπόν πήγα στο Βελιγράδι, είχα ακούσει ότι μόνο δημοσιογράφοι από την Ελλάδα και τις ανατολικές χώρες ήταν εκεί. Και πήγα στην πρώτη συνέντευξη τύπου, που έδινε ο εκπρόσωπος τύπου του Υπουργείου Εξωτερικών. Ήταν μια αίθουσα τριπλή από τούτη εδώ, γεμάτη με δημοσιογράφους Άγγλους, Αμερικάνους, Γάλλους, και όχι μόνο αυτό, αλλά ένας Άγγλος δημοσιογράφος, ας μην τον προσδιορίσω ονομαστικά, έκανε 4 απανωτές ερωτήσεις, χωρίς να τον ενδιαφέρει το γεγονός ότι οι υπόλοιποι συνάδελφοί του περίμεναν, για να υποβάλουν και αυτοί μια ερώτηση. Και ο καημένος ο Γιουγκοσλάβος πρεσβευτής, εκπρόσωπος τύπου του Υπουργείου Εξωτερικών, απαντούσε καλοπροαίρετα, μια και ήταν εκεί για να ενημερώσει τον κόσμο.

Θά’θελα να σταθώ σ’ ένα σημείο που αφορά τα Μ.Μ.Ε. Αποκρύφτηκε από όλη την Δυτική Ευρώπη, και πολύ καθυστερημένα το δημοσίευσε η Washington Post, και αναδημοσιεύτηκε από τον ελληνικό τύπο. Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό σημείο που αφορά τη συμφωνία του Ραμπουγέ και αναφέρεται στην παράγραφο 8. Να σας διαβάσω το σημείο, το οποίο έχει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον και το οποίο δεν ξέραμε όλοι μας, όταν ξεκίνησε ο πόλεμος αυτός στις 24 Μαρτίου. Υπό τον τίτλο “Καθυστάς της Πολυεθνικής Στρατιωτικής Δύναμης Εφαρμογής” παρέιχε στο ΝΑΤΟ ελευθερία κινήσεων σ’ όλη τη γιουγκοσλαβική επικράτεια, με άλλα λόγια στη Σερβία, στο Μαυροβούνι όπως και στο Κόσσοβο. Ουσιαστικά δηλαδή αυτή η συμφωνία έλεγε στο ΝΑΤΟ: “Μπείτε σκύλοι, αλέστε και αλεστικά μη δώστε”, από πάνω μέχρι κάτω, σ’

όλη τη Γιουγκοσλαβία. Δεν ήταν θέμα Κοσόβου, και σας διαβάζω το άρθρο 8 του παραρτήματος που λέει: “Το προσωπικό του NATO, όπως επίσης τα οχήματα, τα πλοία, τα αεροσκάφη και ο εξοπλισμός τους θα έχουν το πλεονέκτημα της ελεύθερης και απρόσκοπτης πρόσβασης σε ολόκληρη την ομοσπονδία της Γιουγκοσλαβίας, συμπεριλαμβανομένου του εναερίου χώρου και των χωρικών υδάτων της. Αυτό θα περιλαμβάνει, αλλά δεν θα περιορίζεται σ’ αυτό το δικαίωμα καταυλισμού, κατάλυσης ή χρησιμοποίησης οποιωνδήποτε περιοχών και την παροχή διευκολύνσεων, που απαιτούνται για υποστήριξη, εκπαίδευση και διεξαγωγή επιχειρήσεων”. Το άρθρο 6, προηγούμενα, εγγυάται στις δυνάμεις του NATO πλήρη ασυλία. Κάτω από οποιοσδήποτε συνθήκες και σε κάθε περίπτωση δεν θα υπόκεινται στη δικαιοδοσία των συμβαλλομένων μερών για όποιο πολιτικό, ποινικό ή διοικητικό αδίκημα διαπραχθεί από μέρους των στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας. Αυτά όλα δεν τα ξέραμε. Ο κόσμος λοιπόν ακουγε συνέχεια: “κρίση στο Κόσσοβο”, “κρίση στο Κόσσοβο”. Ο πόλεμος όμως γίνεται σ’ ολόκληρη τη Γιουγκοσλαβία. Βομβαρδίζουν τη Γιουγκοσλαβία! Κάποιοι “ευαίσθητοι” μιλάνε μόνο για το Κόσσοβο, και φυσικά δεν ήξεραν ότι οι Νατοϊκοί ζητούσαν λίγο-πολύ να μπαινοβγαίνουν όποτε ήθελαν και όπως ήθελαν σ’ ολόκληρη τη Γιουγκοσλαβία. Δεν ήταν λοιπόν για τις γιουγκοσλαβικές αρχές και τη γιουγκοσλαβική κυβέρνηση θέμα υπεράσπισης μιας μονο περιοχής της επικράτειάς τους, ας πούμε μόνο της Θράκης, για να το φέρουμε στα δικά μας πλαίσια, αλλά ολόκληρης της Ελλάδας. Αλλά και η Θράκη να ήταν μόνο, εμάς πώς θα μας φαινόταν, αν μας ζητούσαν να ελέγχουν τη Θράκη μας και να μας φέρουν 50.000 στρατό εκεί;

Θα ήθελα, πριν κλείσω, ν’ αναφέρω ένα-δύο σημεία ακόμη:

Σε πολλές αποστολές Ελλήνων δημοσιογράφων τα πρώτα χρόνια του πολέμου στη Γιουγκοσλαβία (σας ξαναλέω ότι ο πόλεμος δεν άρχισε στις 24 Μαρτίου 1999, αλλά άρχισε εδώ και 8-9 χρόνια), εμπόδιζαν τους δημοσιογράφους της ελληνικής αποστολής και δεν τους επέτρεπαν να μπουν στην Κροατία, δεν τους έδιναν visa. Αν θέλετε, θα μπορούσα να σας πω και ονόματα. Αντίθετα, ελληνικές αποστολές δημοσιογράφων, τους οποίους τόσο κάποιοι κατηγορούν σήμερα, φιλοξένησαν ξένους δημοσιογράφους, όπως για παράδειγμα όταν ένας Ολλανδός δημοσιογράφος από την Αθήνα μπήκε σε ελληνική αποστολή, για να μπορέσει να μπει στο έδαφος της Γιουγκοσλαβίας.

Θα κλείσω με την ιστορία του βομβαρδισμού της γιουγκοσλαβικής τηλεόρασης, όπως την έζησα. Ήταν Δευτέρα. Σας θυμίζω ότι στο CNN (αυτό που είχε γραφείο, όπως σας είπα, στην κρατική γιουγκοσλαβική τηλεόραση) όλα τα συνεργεία πηγαίναμε και δίνουμε τα video, για να προωθηθούν προς τα έξω. Όλα τα συνεργεία, καθημερινά, έπρεπε να χρησιμοποιήσουν κάποια μηχανήματα, και γι’ αυτό πήγαιναν στην Κρατική Τηλεόραση. Έτσι,

όλοι γνωριζόντουσαν με τη Veska, με τον Dracomir, με τους ανθρώπους δηλαδή που δούλευαν στην κρατική τηλεόραση.

Το πρωί εκείνης της Δευτέρας ήρθε ένα τηλεφώνημα από το CNN, από την Ατλάντα, και προοριζόταν για τους δικούς τους ανθρώπους, τους οποίους ειδοποιούσαν να φύγουν, γιατί θα βομβαρδιζόταν το κτίριο της Κρατικής Τηλεόρασης. Φυσικά, δεν τηλεφώνησαν σε όλους τους άλλους δημοσιογράφους, αλλά το νέο κυκλοφόρησε, γιατί έφυγαν το πρωί, έγινε θέμα και έτσι εκείνο το βράδυ ο Γκόραν Μάτις, ο Υπουργός Πληροφοριών της Γιουγκοσλαβίας, νέος στην ηλικία, μας κάλεσε σε μια έκτακτη συνέντευξη τύπου, στις 11 η ώρα, στο Κέντρο Τύπου του στρατού, και εκεί μας είπε ότι μάθαμε αυτά και αυτά τα πράγματα, αλλά εμείς δεν το βάζουμε κάτω και, αν δεν φοβάστε μη σας απολύσουν οι διευθύνσεις των δικών σας μέσων ενημέρωσης, πάμε μια βόλτα μέχρι το κτίριο της Κρατικής Τηλεόρασης.

Πήγαμε λοιπόν, πραγματικά, εκεί υπό βροχή, ήταν και αυτό μια από τις τρέλλες του πολέμου, για να κάνουμε συμβολικά μια ανθρώπινη αλυσίδα, μια ανθρώπινη ασπίδα γύρω από το κτίριο της Κρατικής Τηλεόρασης, από το οποίο μεταδίδονταν οι ειδήσεις και οι εικόνες. Εκείνο το βράδυ δεν έγινε τίποτα. Τρία βράδια αργότερα οι Νατοϊκοί πύραυλοι χτύπησαν το κτίριο της Τηλεόρασης. Είχαμε 19 χώρες με τα δικά τους μέσα ενημέρωσης, πανίσχυρες, με το CNN και τις εφημερίδες μεγάλης κυκλοφορίας. Ένα είχε μείνει από την άλλη πλευρά, και γι’ αυτούς ήταν κακό. Αυτό το κέντρο έπρεπε να σιγήσει! Μέσα σε 10 λεπτά, με τους άλλους Έλληνες δημοσιογράφους, τρέξαμε στο κτίριο της Τηλεόρασης. Και σ’ εκείνο το κτίριο, που είχε γίνει σάντουιτς, δεν μπορούσαμε να ξεχωρίσουμε πρόσωπα, αλλά είδαμε εκείνο το βράδυ τουλάχιστον 3 συναδέλφους μας νεκρούς να εξέχουν μέσα από τα ερείπια.

Έχω ταξιδέψει σε 69 χώρες του κόσμου και σε δύσκολες περιοχές της Λατινικής Αμερικής, αλλά δεν θα ξεχάσω ποτέ εκείνη τη στιγμή, και δεν θα ξεχάσω περισσότερο τους δικούς μου συναδέλφους και τις Ελληνίδες συναδέλφισσες, που έπρεπε να μεταδώσουν τα γεγονότα στο ραδιόφωνο και στην τηλεόραση, και έκλαιγαν.... και θεωρώ τα δάκρυα αυτά πολύ ακριβά.

Με αυτό θα ήθελα να τελειώσω και να σας πω ότι ο αγώνας γι’ αυτό που τοποθετήθηκε ως τίτλος της δικής μου ομιλίας, δηλαδή “για μια σωστή διαμόρφωση της διεθνούς κοινής γνώμης”, είναι παρά πολύ δύσκολος και πραγματοποιείται με πάρα πολύ κόστος για τους δημοσιογράφους που θέλουν να υπηρετήσουν αυτό τον ωραίο αγώνα, και αυτοί είναι πάρα πολλοί.